

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора архітектури, професора

Яценка Віктора Олександровича

на дисертаційну роботу

Ел Ехшейх Ел Алауі Дуаа

на тему «**Архітектурно-планувальна організація ландшафтного міського середовища в умовах жаркого клімату**»,

представленого на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю 191 – Архітектура та містобудування

галузі знань 19 – Архітектура та будівництво

1. Актуальність теми дисертаційної роботи.

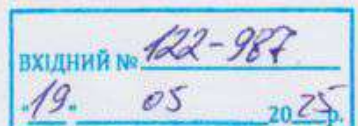
На сучасному етапі розвитку суспільства різних країн людство переживає ряд техногенних, природних, кліматичних конфліктів. Забруднюється повітря, ґрунтові води, порушується баланс природного і урбанізованого середовища, різко знижується продовольчий ресурс, вимушені міграційні процеси в пошуках кращих умов проживання. Порушуються чіткі державні розмежування, створюються спільні програми, проводяться наукові дослідження по покращенню екології, раціонального використання природних ресурсів, відновлення природи як такої включаючи і урбанізоване середовище. Нажаль, поки що всіх зусиль мало і в результаті гине природа, міста захаращують території виправдовуючи пагубні дії соціальною необхідністю. В складній екологічній ситуації, на даний час в тій чи іншій мірі знаходиться майже кожна країна. Надскладна ситуація проявляється в країнах жаркого клімату, де природа просто деградує.

Тому актуальним в роботі є те, що авторка звертає увагу на проблеми міського середовища в таких важливих країнах, як Туніс, Алжир, Єгипет – ключові саме Північної Африки. Країни з багатою тисячолітньою історією, які можуть стати на межі екологічної катастрофи. Тому актуальність роботи полягає в спробі відшукати головні причини такого стану, спираючись на наукові досягнення багатьох вчених різних країн, враховується багатий досвід Української містобудівної школи в сфері ландшафтно-архітектури.

У вступі роботи розкривається актуальність теми, дана оцінка стану проблеми, поставлена мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, обґрунтовано новизну та теоретичне і практичне значення.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами та темами.

Дисертаційна робота Ел Ехшейх Ел Алауі Дуаа виконана в Одеській Державній академії будівництва і архітектури та пов'язана з:

- комплексними науково-дослідними темами кафедри містобудування та кафедри дизайну архітектурного середовища ОДАСА: «Вивчення ландшафтного дизайну у великих містах України», «Вивчення архітектурно-планувальної організації ландшафтного міського середовища в умовах жаркого клімату»;

- фундаментальні напрямками наукових досліджень кафедри архітектури будівель і споруд ОДАСА: «Державна та архітектурна оцінка формування ландшафтного середовища з урахуванням містобудівних та архітектурно-планувальних вимог та нових технологій в країнах з жарким та сухим кліматом».

3. Наукова новизна положень і висновків дисертації:

- У роботі визначено основні чинники та перспективні напрямки сучасного проєктування ландшафтного міського середовища в умовах жаркого клімату.

- Систематизовано результати теоретичних досліджень, окремих проблем, виявлено характерні риси архітектурно-планувальної організації ландшафтного міського середовища.

- Розроблена теоретична модель, яка інтегрує екологічні, культурні та технологічні фактори міських ландшафтів в умовах жаркого клімату.

- Розроблені рекомендації щодо концептуальної теорії по організації міського середовища.

- Визначено та сформовано принципи та методи організації архітектурно-планувальної та об'ємно-просторової структури ландшафтного міського середовища.

- Наукове дослідження ґрунтується на власному досвіді проведення науково дослідних та проєктних робіт, авторських наукових розробках та проєктуванні ландшафтного міського середовища.

4. Оцінку змісту дисертації зроблено на основі ознайомлення з повним текстом дисертації Ел Ехшейх Ел Алауї Дуаа «Архітектурно планувальна організація ландшафтного міського середовища в умовах жаркого клімату».

Структура дисертації логічна, послідовна, розкриває запропоновані розділи та обґрунтовує висновки, які відповідають поставленим задачам.

Текстові матеріали зрозуміло супроводжуються ілюстративними схемами, моделями, таблицями та кресленнями.

Структура та обсяг дисертації складається з реферату, списку публікацій, словника термінів, вступу, трьох розділів з висновками, загальних висновків, списку літератури і додатків.

Результати дослідження представлені на 280 сторінках, включаючи основну частину дисертації обсягом 140 сторінок, 55 ілюстрацій, 15 сторінок списку літератури (156 джерел).

У вступній частині висвітлено обґрунтування актуальності теми дисертаційного дослідження, сформульовано мету та завдання дослідження, визначено об'єкт, предмет та методи. Надано інформацію про взаємозв'язок дисертації з іншими науковими темами, описано процес апробації отриманих результатів та їх висвітлення у наукових публікаціях.

Перший розділ «Сучасний стан проблем в умовах жаркого клімату».

В розділі розглянуто теоретичні дослідження формування ландшафтного міського середовища багатьох країн світу та особливості марокканської архітектури та культури в поєднанні створення гармонійного міського середовища. В третьому підрозділі розглянуто подібні проблеми та проведено наукову аналогію з проблемами Марокко для можливості перенесення практичних впроваджень.

Як результат аналітичного розділу авторка висвітлює у висновках:

- мета досліджень що міста мають бути для людей, а не для техніки;
- інтеграція різних видів природи в міське середовище є основою покращення умов проживання;
- природне середовище є основним елементом міського дизайну;
- широке впровадження традиційних конструкцій, матеріалів, традицій забудови тощо.

У другому розділі «Методологічні засади дослідження міського ландшафтного середовища» авторка аналізує загальні теоретичні методи вивчення ландшафтного міського середовища, основна увага в розділі приділена спробі поєднати методи теорії з методами впровадження. В роботі просліджується парадигма: теоретичне обґрунтування – реалізація – реакція споживача – опрацювання нової методики знання проблем.

Значна увага приділена саме соціальним аспектам де людина є основним споживачем елементів міського ландшафтного середовища.

У розділі розглянуті методи оцінки та сформовано банк даних для оціночного моделювання.

Запропоновано методи трансформації досліджень інших країн для більш повного вирішення проблем жаркого клімату міського середовища Марокко.

За твердженням авторки, методичний комплекс дій має зменшити негативну дію жаркого клімату на міське середовище де спека і нестача води є основною проблемою.

Методи які стали об'єктом дослідження на думку авторки мають бути комплексними, це: конструктивні, матеріальні, традиційні, технічні і природні особливо пов'язані з вологозбереженням, затіненням та пониженням температури.

Як варіант збереження традицій забудови дасть можливість стабілізувати вплив нинішньої урбанізації.

Як один із важливих висновків – час не став фактором покращення міського середовища, і сьогодні потребує додаткових затрат для його покращення.

Успішний підхід до міського планування в умовах спекотного клімату повинен поєднувати адаптацію до клімату, культурну ідентичність та сталий дизайн для створення придатного для життя міського сучасного середовища.

У третьому розділі «Закономірності проектування та функціонування міського ландшафтного середовища в умовах жаркого клімату» авторка розглядає принципи формування ландшафтного середовища на основі містобудівних та архітектурно-планувальних вимог і нових технологій. У роботі застосовано поняття сталого розвитку як основи стійких ландшафтів особливо в складних кліматичних умовах і одним із головних є адаптивність різночасових традицій, норм, правил, повага до місцевої культури, покращення якості життя застосування новітніх технологій тощо.

Важливим фактором сталого формування ландшафтного міського простору на думку авторки – інноваційний архітектурний та композиційний підходи до ландшафтного середовища міста.

В розділі дано практичні рекомендації щодо формування ландшафтного міського середовища. До числа таких рекомендацій авторка відносить теоретичні основи та наукові обґрунтування, що підтримують принципи та ключові теми сталого міського простору, біокліматичної архітектури, зеленої інфраструктури та партисипативного планування з акцентом на покращення міських ландшафтів у жаркому кліматі. Важливим є принцип психологічного сприйняття середовища, гармонія поєднання всіх факторів.

Запропонована теоретична модель архітектурно-планувальної організації міського ландшафтного середовища.

У основних висновках по дисертації висвітлено узагальнюючі результати дослідження, що відповідають поставленим завданням. Робота в цілому розкриває авторське розуміння сутності теми дослідження, що послідовно викладено в текстовому та ілюстративному матеріалі.

Головними висновками дослідження є:

- проведено систематизацію розробок як іноземних, в тому числі Марокко, так і українських на підставі чого отримано підтвердження актуальності теми дослідження;
- визначено основні стратегічні напрямки розвитку ландшафтних проблем в умовах жорсткого клімату міст Марокко;
- встановлено принципи інтеграції природних, культурних умов у міському середовищі для покращення умов проживання та сталого розвитку;
- надано практичні рекомендації щодо архітектурно-будівельних рішень будівель та споруд в умовах жаркого клімату;

- в основі дослідження закладено принципи збереження традицій забудови, планування, природозбереження, матеріалів;

- сформульовані основні принципи архітектурно-планувальної організації міського середовища міст жаркого клімату та запропонована модель організації міського простору в умовах жаркого клімату опираючись на умови м. Касабланка.

5. Обґрунтованість та достовірність наукових положень, рекомендацій та висновків підтверджується тим, що вони впливають із результатів проведених емпіричних досліджень – теорії, практики, реального стану міського середовища тощо.

Основні тези дисертаційної роботи були представлені на міжнародних та Українських конференціях. Загалом, можна стверджувати, що наукові положення, висновки та методологічні підходи, розроблені в рамках дисертації, є достатньо обґрунтованими та послідовними, оскільки базуються на глибокому аналізі об'єкта дослідження – міського середовища та елементів ландшафтно-архітектури.

6. Висвітлення результатів дисертаційного дослідження розкрито в 19 наукових публікаціях в тому числі 6 спільних у фахових наукових виданнях в Україні та закордоном та ряді статей у інших виданнях.

7. Мова і стиль дисертаційної роботи.

Дисертація написана українською мовою з використанням іноземних термінів, що стосуються інформативної сутності теми дослідження. Текстова частина викладена логічно з розумінням термінологічного трактування. Графічні матеріали достатньо ілюструють логіку текстового матеріалу.

8. Зауваження до роботи та дискусійні питання.

Незважаючи на вище сказане хотілося б наголосити на деяких зауваженнях, що виникли під час ознайомлення з роботою:

1. В загальних відношеннях про роботу на нашу думку занадто багато поставлено задач (11), які якісно виконати в одній роботі складно потрібно було б якимось чином деякі з них об'єднати за якимись принципами, наприклад: теоретичні, практичні, методичні тощо.

2. В тексті допущено граматичні помилки:

Панченко – Пашенко

Уреньов – Уренооа

та слова, які мають походження інших держав.

3. Ілюстративний матеріал занадто перенасичений блок-схемами, які недостатньо після розкриті, а фігурують як факт ознайомлення.

Частина ілюстрацій є просто ілюстраціями.

4. В тексті склалось враження деякої невідповідності ряду термінів дослідженню, ландшафт це складова міського середовища, а не просто міське середовище тощо.

5. На нашу думку, в роботі недостатньо представлена Українська школа в області дослідження ландшафту як елемента формування міського середовища (Родічкіна І., Панченко Т., Щербаня В., Колеснікова В., Ладигіної І., Шулика В., Крижанівської Н. та багато інших). Все таки робота виконана на засадах Української школи.

9. Загальні висновки.

Дисертація Ел Ехшейх Ел Алауі Дуаа на тему «Архітектурно-планувальна організація ландшафтного міського середовища в умовах жаркого клімату» є завершеною науковою роботою. відповідає вимогам академічної доброчесності та відображає розв'язання важливої науково-практичної задачі. Дисертація відповідає усім вимогам, визначеним «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44) та наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12.07.2019 р.), а її авторка Ел Ехшейх Ел Алауі Дуаа заслуговує здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 19 – Архітектура та будівництво за спеціальністю 191 – Архітектура та містобудування.

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри ландшафтної
та туристично-рекреаційної архітектури
Київського національного університету
будівництва і архітектури,
доктор архітектури, професор.
Заслужений працівник освіти України

Віктор ЯЦЕНКО

Підписе проф. Яценко В.О. Засвідчую:

Секретар Вищої ради КНУБА

Жел- [signature] Киличенко/

